

MILL-IMGHODDI.

Taghrif minn

Lorenzo Zahra.

Tajjeb insemmu xi użanzi mill-imghoddi.

IHALLU GHAL RUHHOM

Kienet fras hafna Maltin fl-imghoddi li wiehed jahseb ghal ruħu meta jkun għadu ħaj. Għalhekk hafna kienu jhallu xi legat billi jhallu soma flus jew piż fuq xi post biex il-werrieta jkollhom obligu li jagħmlu talb jew quddies għal ruhhom.

Kien hawn ukoll għajdut, li meta xi hadd ikun ħalla piż biex mid-dħul tal-kera ta' xi post jithallas xi talb jew quddies għal ruh is-sid li jkun ħalla l-beni, u dan ma jkunx sar; jekk jinstemghu xi hsejjes jew jidhru affarijiet strambi f'dak il-post dawn ikunu minħabba l-obbligi li ma jkunux qed isiru.

IL-KALDARUN TAL-BIRGU

Billi fis-seklu dsatax kien hawn wisq faqar u anke guħ, il-Gvern kien waqqaf għaqdiet biex jagħmlu l-borma għall-fqar. Dawn l-għaqdiet kien jissejhu *Soup Society*. Fl-1832 il-Gvern ħatar kumitat li kien fih dawn is-sinjuru: Miss Frere; Mrs. Stilon; Mrs. Temple; Mrs. Wilson; Mrs. Irvine; Mrs. McDougat; Lady Hotham; u Lady Georgina li kienet it-teżoriera.

Is-Segretarja kienet Mrs. Hamilton. Mrs. Gaetana Vella kienet tieħu ħsieb il-gbir.

Il-Maltin, l-aktar in-nies tal-Birgu, kienu jsejhu dan bħala "il-Kaldarun". Minn dan il-kaldarun kien jiqqassam l-ikel lill-fqar, l-aktar fost in-nies ta' l-ibliet. Fil-Birgu, fl-1851, kienu nkarigati mit-tqassim tal-borma tal-fqar is-sur Lorenzo Bonello u t-tabib Pirotti.

Mhux ta' min jinsa li dak iż-żmien, il-Patrijiet Kapuċċini "ta' Santa Liberata", kif kienu magħrufa, kienu wkoll, mill-faqar tagħhom iqassmu l-ikel lill-fqara, u hafna fqar mill-Birgu u minn Bormla kienu jmorru wara l-bieb tal-kunvent għal porzjon.

Ref MGG 19/9/1832 u Portafoglio 1850 – Ordine 1851

MOTA TA' JANNAR

Mhux ta' min jinsa drawwa li kienet ġejja mit-terremot tal-11 ta' Jannar 1693. Dak in-nhar kien inhass terremot f'Malta u hafna bini kienet graġtu l-ħsara. Jekk mitux in-nies jew le ma nafx, imma minn dak in-nhar il-Knisja dahħlet l-użanza li ta' kull sena, fil-11 ta' Jannar, fil-ħdax ta' filgħodu, tindaqq mota mill-qniepen kollha b'sinjal ta' dik il-ġraja, u biex il-Mulej jehlisna minn flagelli bħal dak tat-terremot.

XI WEGHDI

Ftit hawn min jaf li l-knisja ta' l-Immakulata Kuncizzjoni ta' Sarrija fil-Furjana kienet inbniet fi żmien il-Gran Mastru Cottoner biex il-Madonna teħlisna mill-flagell tal-pesta. Kienet inbniet fl-1678 u saret b'wegħda li l-kleru ta' l-Ordni kien jagħmel purċissjoni nhar it-8 ta' Diċembru minn San Ġwann

għal dik il-knisja. Din il-purċissjoni baqgħet issir ta' kull sena mill-kapittu tal-Katidral. Dan iż-żmien, minħabba t-traffiku, issir fil-Belt, bl-ikona tal-Madonna ta' Caraffa.

Purċissjonijiet votivi, jew ahjar "tal-wegħda", kien hawn fxi parroċċi oħra wkoll.

Fil-Birgu, il-purċissjoni tas-Salib Imqaddes kienet bil-wegħda li meta tidhol isir il-kant tal-Miżerikordja għal tliet darbiet mill-poplu.

Dari wkoll, meta jkun hawn in-nuqqas ta' xita kienu jsiru l-pellegrinaġġi. Hekk fil-Birgu darba kien sar pellegrinaġġ bl-istatwa ta' San Lawrenz għall-knisja tal-kapuċċini (li llum tagħmel mal-Kalkara), u jingħad li meta l-pellegrinaġġ wasal il-Kapuċċini, infetħu bwieb is-sema u għamlet ix-xita. Kien hawn ukoll użanza dari li fxi talb speċjal kienu jinħarġu minniċċa l-istatwi titulari fil-knisja għall-qima tal-parruċċani. Fil-Birgu tas-seklu dsatax, il-purċissjoni ta' San Lawrenz kienet issir b'zewġ statwi; waħda ta' San Lawrenz u l-oħra ta' Santu Rokku, din ta' l-ahħar għall-helsien mill-flagell tal-kolera.

IL-WEGHDA TA' SAN GIRGOR

Il-purċissjoni ta' San Girgor kienet ukoll tal-Wegħda; imma kienet issir mid-djoċeżi kollha, għax kulhadd kien jieħu sehem. Dak in-nhar il-fratellanzi kollha kienu jieħdu l-isbah standardi u dawn kien jingarru minn irġiel ta' saħħa speċjal, l-aktar jekk ikun ir-riħ. Waqt il-benedizzjoni dawn l-istandardi kien jixxejru biex jagħtu tislama. Imma l-fratelli kienu jxejruhom jew biex juru liema l-isbah, jew biex juru s-saħħa tal-fratelli li jkunu qed iġorruhom. Darba, fl-1878, meta ta' Hal Luqa xejjer l-istandard laqat lil xi hadd u qam il-ġlied, tant li kellha tidhol il-pulizija.

(In-Naħla 1/5/1878)